

Niemieckie Towarzystwo Oświatowe
Deutsche Bildungsgesellschaft

Samorząd
Województwa
Opolskiego

 OPOLSKIE

FRS

**FUNDACJA ROZWOJU
ŚLĄSKA**

Program nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w przedszkolu „Ich und meine Heimat” –

**rozkład materiału wraz z przykładowymi scenariuszami zajęć oraz kartami
pracy bądź innymi pomocami dydaktycznymi (gry planszowe, ilustracje,
kolorowanki)**

Nauczanie w języku niemieckim jako języku ojczystym mniejszości narodowej
w przedszkolach na terenie Polski,
w szczególności na terenie województwa opolskiego.

Opole 2025

Autorki:

dr Aleksandra Łyp-Bielecka

mgr Emilia Wójcik

Recenzentka:

dr hab. Alina Dittmann

Materiały powstały w ramach zadań publicznych w zakresie wspierania działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz wielokulturowego charakteru Województwa Opolskiego pn. „OPOLSKIE DLA MNIEJSZOŚCI” 2025

Sfinansowano przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego.

Obrazek na okładce wygenerowano przy pomocy ChatGPT.

Informacje wstępne

Przedłożony materiał zawiera praktyczny tabelaryczny rozkład nauczania i zebrane w osobnych folderach i plikach cyfrowe materiały do zajęć, to jest:

- przykładowe scenariusze zajęć przedszkolnych
- karty pracy
- pozostałe materiały do bezpośredniego użytku podczas zajęć.

Obszerne opracowanie teoretyczne, oparte na aktualnych trendach nauczania dzieci młodszych języków drugich, języków mniejszości oraz wychowania przedszkolnego w warunkach wielojęzyczności zawarto w towarzyszącym materiale pod tytułem:

Program nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w przedszkolu „Ich und meine Heimat” – założenia teoretyczne i wytyczne do realizacji

Oba opracowania oparte są na założeniach Podstawy Programowej Wychowania Przedszkolnego i mają za zadanie przyczynić się do wspierania wielokulturowości i wielojęzyczności w regionach zamieszkałych przez mniejszości narodowe, ze szczególnym uwzględnieniem kultury mniejszości niemieckiej i języka niemieckiego.

Celem zajęć przedszkolnych bazujących na ww. materiałach jest kształtowanie poczucia tożsamości najmłodszych członków niemieckiej mniejszości narodowej w Polsce.

Niniejszy program nauczania ma postać tabelaryczną ułatwiające praktyczne zastosowanie. Zawiera on zarówno tematy ogólne (z uwzględnionymi każdorazowo aspektami regionalnymi) jak i typowo kulturowe odnoszące się do świąt i tradycji, ułożone zgodnie z kalendarzem. Dla nauczycieli języka mniejszości w przedszkolu ważna jest ścisła współpraca z wychowawcami, by już w fazie planowania rozkładu materiału na kolejny rok szkolny dostosować kolejność realizowania tematów, a w trakcie trwania roku przedszkolnego dokonywać ich ewentualnej bieżącej korekty. Umożliwi to wielopłaszczyznową realizację każdego z zagadnień, by aspekty ogólne i kulturowe uzupełniały to, czym dzieci w danym momencie zajmują się na pozostałych zajęciach.

Proponowane tematy uwzględniają tradycyjne święta znane w Polsce i w Niemczech, ale także zwyczaje specyficzne dla regionu, które pielęgnuje mniejszość

niemiecka. W ten sposób dzieci mają okazję z jednej strony porównać wspólne cechy obydwu kultur, z drugiej empirycznie poznać aspekty zwyczajów i tradycji niemieckiego obszaru językowego.

Wszystkie zakresy tematyczne opatrzone zostały zestawieniem celów – na bazie założeń Podstawy Programowej Wychowania Przedszkolnego.

Dodano aspekty realizacyjne, regionalne, metodyczne i wychowawcze oraz językowe. Umożliwi to monitorowanie stopnia realizacji zamierzonych celów podstawy programowej, celów językowych i celów kulturowych..

Praca w najmłodszych grupach wiekowych oparta jest m. in. na następujących założeniach:

- interakcja i częste zmiany form pracy,
- wielopłaszczyznowe prezentowanie zagadnień,
- umożliwienie doświadczania wszystkimi zmysłami,
- częste powtarzanie tych samych treści na różne sposoby,
- głośne chóralne powtarzanie,
- konstruktywistyczne uczenie się poprzez zbieranie doświadczeń,
- połączenie ruchu, muzyki, prac plastycznych i rytuałów z nauką języka
- prezentacja scenek, występy muzyczne i recytacje
- projekty dydaktyczne w przedszkolu i poza nim
- angażowanie rodziców we współpracę nad utrwalaniem wiedzy i automatyzacją sprawności językowych dzieci
- używanie zasadniczo języka niemieckiego podczas zajęć we wszystkich sytuacjach, ale w sposób dopasowany do odbiorców.

W odróżnieniu od starszych dzieci nie ma możliwości prowadzenia przez przedszkolaków notatek, zapisywania nowych wyrażen i powtarzania materiału w samodzielnie w domu. W związku z tym czas zajęć musi być wykorzystany jak najefektywniej i najintensywniej, ale także w sposób wychodzący naprzeciw możliwościom i zainteresowaniom dzieci, by te jak najwięcej zapamiętały i przede wszystkim, by chętnie w nich uczestniczyły.

Głównym celem nauczania języka mniejszości, który odróżnia te zajęcia od nauczania języka obcego, jest wspomaganie budowania tożsamości najmłodszych mieszkańców regionu przy uwzględnieniu ich szczególnej sytuacji, jako osób przynależących do niemieckiej mniejszości narodowej w Polsce. Prawo otrzymania

przez tę grupę odpowiedniej oferty edukacyjnej wynika m. in. z zapisów w *Europejskiej karcie języków regionalnych lub mniejszościowych*¹.

Kultura niemiecka i jej tradycyjne regionalne warianty kultywowane przede wszystkim na Śląsku, Warmii, Mazurach i Ziemi Lubuskiej powinny być obecne na zajęciach przedszkolnych w stopniu pozwalającym na ich zintegrowanie z tematami przewidzianymi przez podstawę programową. Przywiązanie do własnej małej ojczyzny kształtuje się pod wpływem ciekawych aktywności oraz przystępnych i zachęcających materiałów.

W przedłożonym tu opracowaniu nauczyciele przedszkola znajdą rozkład materiału z tematami, celami zajęć i podstawowym słownictwem oraz zwrotami. Do rozkładu przygotowano przykładowe scenariusze zajęć wraz z kartami pracy, gramami, piosenkami, rymowankami i in. Pozwoli to na zrozumienie, jakie treści, w jakiej ilości i na podstawie jakich materiałów będą właściwe do prowadzenia nauczania w języku niemieckim jako języku mniejszości narodowej w polskich przedszkolach. Ważnym będzie sukcesywne uzupełnianie tych materiałów o materiały autentyczne z krajów niemieckojęzycznych (filmy animowane, audycje, słuchowiska, aktualne i tradycyjne ludowe piosenki dla dzieci, lekturę ilustrowanych książek i czasopism dla przedszkolaków z krajów niemieckojęzycznych) oraz materiały adaptowane dla dzieci niealfabetyzowanych uczących się języka niemieckiego w Polsce.

Elementy językowe poza zakresem słownictwa przeznaczonym dla dzieci uczących się języka niemieckiego jako obcego to głównie słownictwo związane z regionem, lokalne nazwy geograficzne i słownictwo odnoszące się do ogólnoniemieckich tradycji i świąt. W miarę możliwości warto wskazać podobieństwa języka niemieckiego do znanych dzieciom pojęć, używanych w śląskich domach lub miejscowościach zamieszkałych przez mniejszość niemiecką w innych regionach Polski. Nie tylko ułatwi to dzieciom zapamiętywanie, ale i w sposób namacalny potwierdzi związki znanej im kultury codziennej z kulturą niemieckiego obszaru językowego poza Polską.

¹ <https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/europejska-karta-jezykow-regionalnych-lub-mniejszosciowych>

Udostępniony materiał ma za zadanie pomóc w długo- i krótkoterminowym planowaniu działań edukacyjnych, a w konsekwencji przyczynić się do lepszej jakości projektowania i monitorowania procesu nauczania języka mniejszości i nauczania w języku mniejszości na etapie przedszkolnym.

Dodatkowo warto sięgnąć do wspomnianych powyżej „*Założeń Teoretycznych*”, stanowiących bardzo ważne zaplecze dla osób uczących języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w przedszkolu. Materiał ten został opracowany również z inicjatywy Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego, podobnie jak przedłożone tu opracowanie w postaci tabelarycznego programu (rozkładu nauczania). Jeden i drugi materiał, użyte jednocześnie, pomogą w standaryzacji zajęć dydaktycznych języka mniejszości narodowej w przedszkolach, co jest istotne z perspektywy organów prowadzących i nadzorujących te placówki. Autorki programu mają nadzieję, że przyczyni się on do ożywienia specjalistycznego dyskursu na temat treści i metod pracy na zajęciach języka mniejszości w przedszkolu i do popularyzacji nauczania języka niemieckiego od najwcześniejszych lat.

Dzięki przeprowadzonej kampanii informacyjnej skierowanej do przedszkoli i organów prowadzących, program będzie mógł zostać wdrożony bezpośrednio po publikacji na stronie Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego.

Aby zapewnić stałą spójność między programem a treściami Podstawy Programowej – podlegającej okresowym modyfikacjom – przewiduje się możliwość systematycznego aktualizowania programu w kolejnych latach, w ramach odrębnych projektów.

Aleksandra Łyp-Bielecka i Emilia Wójcik

Tematy i treści nauczania do programu „Ich und meine Heimat”

	Temat	<u>Cele wg podstawy programowej dla przedszkola</u> Dziecko: - rozumie bardzo proste polecenia i reaguje na nie; - uczestniczy w zabawach, np. muzycznych, ruchowych, plastycznych, konstrukcyjnych, teatralnych; używa wyrazów i zwrotów potrzebnych do danej zabawy, gry lub innych podejmowanych czynności; powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki w grupie; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych, gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami; -reaguje na proste polecenie w języku mniejszości narodowej, - zna godło (symbol) swojej wspólnoty narodowej lub etnicznej	<u>Elementy regionalne/wartości rodzinne, m. in. charakterystyczne dla mniejszości niemieckiej</u>	<u>Cele metodyczno-wychowawcze, działania językowe</u>	<u>Słownictwo wersja podstawowa</u>	<u>Słownictwo wersja rozszerzona</u>
--	-------	---	---	---	--	---

1	Ja i moja rodzina	Dziecko: - rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje (<i>Ich liebe...</i>), - odczuwa i wyjaśnia swoją przynależność do rodziny, - posługuje się swoim imieniem, nazwiskiem, adresem (<i>Ich heiße, Ich wohne in...</i>), - wymienia imiona i nazwiska osób bliskich, wie, gdzie one pracują, czym się zajmują, - zna nazwę miejscowości, w której mieszka, zna ważniejsze instytucje i orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby,	Omówienie: - wartość rodziny, kontakt z dziadkami - jak dzieci zwracają się do swoich dziadków - kto mieszka z dziadkami, czym się zajmują, czego nas uczą - tradycyjna piosenka „<i>Brüderlein, komm, tanz mit mir</i>“	Dziecko: - potrafi w prosty sposób opowiadać o swojej rodzinie, - potrafi zaśpiewać i zatańczyć tradycyjną piosenkę tematyczną, - potrafi podać liczbę członków swojej rodziny,	ich die Mutter/Mama der Vater/Papa die Schwester der Bruder die Oma der Opa liczenie do 5	+ die Tante + der Onkel + die Cousine + der Cousin + liczenie do 10
2	Ja i moje ciało	Dziecko: - umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby; - dostrzega związek pomiędzy chorobą a leczeniem, poddaje się leczeniu, np. wie, że przyjmowanie lekarstw i zastrzyki są konieczne; - wie, jak trzeba zachować się w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc, umie o nią poprosić;	Omówienie: - które z części ciała dzieci lub ich rodzice/dziadkowie nazywają podobnie, jak jest to w j. niemieckim?	Dziecko: - potrafi wymienić kilka podstawowych części swojego ciała, - potrafi powiedzieć, która część ciała je boli, - zna podstawowe zasady higieny, śpiewa o tym piosenkę;	der Kopf das Auge das Ohr der Mund die Schulter das Knie der Fuß, die Füße die Nase die Hand de Finger	+ das Bein + der Bauch + der Popo + der Hals

		- wie, że nie może samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych (np. środków czystości)				
3	Ja i mój pokój	Dziecko: - przelicza elementy zbiorów w czasie zabawy, prac porządkowych, ćwiczeń i wykonywania innych czynności, posługuje się liczebnikami, - grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje) i formułuje uogólnienia typu: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne; - stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć, - rozpoznaje cyfry oznaczające liczby od 0 do 10, - utrzymuje porządek w swoim otoczeniu	Omówienie: - które z dzisiejszych słówek dzieci lub ich rodzice/dziadkowie nazywają podobnie, jak jest to w j. niemieckim?	Dziecko: - potrafi wymienić najważniejsze dla siebie przedmioty w swoim pokoju, - potrafi przeliczyć ilość konkretnych zabawek, - potrafi przez krótki czas pracować w grupie z rówieśnikami,	der Tisch der Stuhl das Fenster die Tür die Lampe das Bett der Teppich das Spielzeug liczenie do 10	+ der Schreibtisch + das Regal + der Schrank
4	Ja i mój dom	Dziecko: - utrzymuje porządek w swoim otoczeniu, - próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie	Omówienie: - gdzie trzymane są ważne pamiątki rodzinne, zdjęcia? Dlaczego są takie ważne? Co na nich widać? (elementy regionalne; wartość historii rodziny, przodków...)	Dziecko: - potrafi wymienić pomieszczenia w swoim domu, - potrafi przyporządkować czynność do miejsca, w którym jest wykonywana,	das Kinderzimmer die Küche das Bad das Wohnzimmer das Schlafzimmer das Haus der Garten die Garage	+ das Arbeitszimmer + der Flur + der Keller + der Dachboden

				- potrafi wykonać starannie pracę plastyczną;		
5	Wokół dożynek (IX)	Dziecko: - klasyfikuje przedmioty według: wielkości, kształtu, koloru, przeznaczenia, układa przedmioty w grupy, szeregi, rytmy - przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu	Omówienie: - zwyczaje dożynkowe mojej okolicy	Dziecko: - poznaje i zapamiętuje podstawowe nazwy owoców i warzyw w języku niemieckim; - rozumienie sens „Dożynek”; - rozwija rozumienia ze słuchu i umiejętność adekwatnego reagowania na polecenia; - reaguje ruchem na proste polecenia; - potrafi dopasować obrazek do słowa; - uczestniczy aktywnie w zabawach językowych.	<u>powt.:</u> owoce i warzywa <u>słowa:</u> der Apfel die Birne die Pflaume die Kartoffel die Karotte <u>nowe:</u> der Kürbis der Mais	+ die Erntekrone + die Ernte
6	Ja i moje ubrania	Dziecko: - rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje (<i>Ich mag...</i>); - samodzielnie ubiera się i rozbiera, dba o osobiste rzeczy i nie naraża ich na zgubienie lub kradzież;	Omówienie: - jak dawniej się ubierano? Dlaczego?	Dziecko: - potrafi wymienić ubrania, które ma na sobie, - potrafi podać kolory swoich ubrań,	der Pullover die Hose die Socken die Schuhe das T-Shirt der Rock das Kleid	+ die Winter-kleidung: (der Schal, die Mütze, die Handschuhe, die Stiefel,

		- utrzymuje porządek w swoim otoczeniu;		- na podstawie opisu stroju potrafi rozpoznać osobę,	die Strumpfhose <u>Kolory</u> rot blau weiß	die Winterjacke...) + Sommerkleidung (die Badehose, der Badeanzug, die Sonnenbrille, der Sonnenhut, das Cappy...) <u>Kolory:</u> rosa lila orange (pozostałe przy temacie śmieci).
7	Mój dzień	Dziecko: - rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje (<i>Ich mag...</i>) - próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie.	Omówienie: - jak dawniej spędzano czas wolny? O jakich zabawach opowiadają rodzice, dziadkowie i pradiadkowie?	Dziecko: - potrafi w prosty sposób wymienić czynności dnia codziennego, - potrafi nazwać czynności na podstawie obrazków, - potrafi na podstawie gestykulacji przedstawić	aufstehen Zähne putzen sich anziehen frühstücken losgehen spielen zu Mittag essen baden	+ auf den Spielplatz gehen + in den Kindergarten gehen + nach Hause gehen

				i rozpoznać czynności codzienne,	Abendbrot essen Schlafen gehen	+ Sport machen
8	Nadchodzi jesień (X)	Dziecko: - używa zwrotów grzecznościowych podczas powitania, pożegnania, sytuacji wymagającej przeproszenia i przyjęcia konsekwencji swojego zachowania - przelicza elementy zbiorów w czasie zabawy, prac porządkowych, ćwiczeń i wykonywania innych czynności, posługuje się liczebnikami - rozpoznaje cyfry oznaczające liczby od 0 do 10.	Omówienie: - co dzieje się jesienią w przyrodzie mojej miejscowości oraz mojej okolicy? - jakim zajęciom poświęcają czas rodzice i dziadkowie przed nadejściem zimy? - piosenka „<i>Bunt sind schon die Wälder</i>“	Dziecko: - zna kolory jesieni; - zna oznaki nadchodzącej jesieni; - potrafi zaśpiewać piosenkę „<i>Der Herbst ist da!</i>“; - uczestniczy aktywnie w zabawach językowych.	<u>Wprowadzenie (wybrane słowa z zakresów):</u> - kolory, - pogoda - zwierzęta leśne	spacer do lasu i opisywanie jesieni (kolory liści, ślady zwierząt...)
9	Co lubię robić?	Dziecko: - rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje (<i>Ich mag...</i>) - wyraża stany emocjonalne, pojęcia i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej - instrumentalnej (z użyciem instrumentów perkusyjnych oraz innych przedmiotów), wokalne i ruchowej;	Omówienie: - co można robić w naszej miejscowości, co gdzie indziej jest niemożliwe? - co w wolnym czasie robili nasi rodzice/ dziadkowie?	Dziecko: - potrafi opisać, w jaki sposób najczęściej/najchętniej spędza czas wolny, - potrafi zaśpiewać prostą piosenkę do tematu, - potrafi współpracować w zabawie z innymi dziećmi,	draußen Spielen der Spielplatz laufen tanzen Rad fahren baden fernsehen	+ jeśli dzieci mają zainteresowania nie wymienione na liście słówek (np. jazda konna, szachy...), podajemy dodatkowo odpowiednie słownictwo

10	Moje przedszkole	Dziecko: - rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje (<i>Ich mag...</i>), - utrzymuje porządek w swoim otoczeniu, - próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie, - potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumie polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki, narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki; - potrafi uważnie patrzeć (organizuje pole spostrzeżeń), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach; - dysponuje sprawnością rąk oraz koordynacją wzrokowo-ruchową potrzebną do rysowania, wycinania i nauki pisania.	Omówienie: - elementy wyposażenia np. przedszkola typowe dla regionu (można przynieść lub pokazać dawne zabawki, zdjęcia z – w miarę możliwości tego samego - przedszkola sprzed lat...)	Dziecko: - potrafi nazwać otaczające je w przedszkolu meble, - potrafi wymienić kilka najistotniejszych dla siebie zabawek, - potrafi podać, co można robić z poszczególnymi rzeczami,	<u>Powtórzenie:</u> der Tisch der Stuhl der Teppich die Tür das Fenster die Lampe/ das Licht <u>nowe:</u> das Spielzeug das Auto die Puppe die Puzzle das Buch der Buntstift der Spielplatz liczenie do 12	+ die Bauklötze + der Puppenwagen + die Schaukel + die Rutsche + liczenie do 20
11	Św. Marcin – legenda pewnego bohatera (XI)	Dziecko: - śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym śpiewie, w tańcach i muzykowaniu;	Omówienie: - legenda o św. Marcinie, - tradycje związane ze św. Marcinem, - piosenki dot. św. Marcina, - gdzie w najbliższej okolicy możemy	Dziecko : - potrafi zaśpiewać przynajmniej jedną piosenkę tematyczną; - zna kilka podstawowych słówek	St. Martin/der heilige Martin der Ritter das Pferd die Gans der Bettler der Bischof	odegranie legendy o św. Marcinie – z podziałem na role

		- dostrzega zmiany charakteru muzyki (np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku) i wyraża je ruchem; - przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu - wie, jak należy się zachować na uroczystościach, np. na koncercie, festynie, przedstawieniu, w teatrze, w kinie; - odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługując się mową, mimiką, gestem i ruchem; umie posługiwać się rekwizytami (np. maską).	uczestniczyć w pochodzie/procesji św. Marcina?	związanych z legendą o św. Marcinie; - uczestniczy aktywnie w zabawach językowych.		
12	Dbam o przyrodę – segreguję śmieci	Dziecko: - wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność) – <i>szczególnie zwracamy uwagę na nie zaśmiecanie przyrody i powody, dlaczego należy segregować śmieci</i> <i>Dodatkowo: jest to doskonały moment, żeby zwrócić uwagę dzieci na to, w jaki sposób segregowane są śmieci. Przy tym temacie warto szczególnie postarać się na skoordynowanie terminu z planem działań</i>	Omówienie: - jak wygląda segregowanie śmieci w naszej miejscowości, - co dawniej robiono ze śmieciami – jak ponownie wykorzystywano np. odpady w gospodarstwie,	Dziecko: - utrwala kolory, - potrafi prawidłowo przyporządkować odpady do koloru pojemnika, - uczestniczy w zabawach grupowych	<u>Kolory:</u> - gelb - schwarz - grün - blau - braun	+ das Glas + der BIO-Müll + das Papier + der Sondermüll + das Plastik / der Kunststoff

		<i>wychowawcy, żeby można było wykorzystać świeżo zdobytą wiedzę dzieci na zajęciach językowych.</i>				
13	W krainie baśni	Dziecko: - odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; były rzeczywiste od medialnych, były realistyczne od fikcyjnych, - rozumie bardzo proste polecenia (w języku obcym) i reaguje na nie; - powtarza rymowanki, proste wierszyki i śpiewa piosenki w grupie; - rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych, gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami.	Omówienie: - lokalne baśnie i legendy	Dziecko: - uważnie słucha czytanej baśni, - rozpoznaje nazwy bohaterów baśni w j. niemieckim, - wykonuje starannie prace plastyczne;	Rotkäppchen der Wolf Hänsel und Gretel die Hexe das Pfefferkuchenhaus...	der Wassermann die Fee
14	Tradycje bożonarodzeniowe (XII)	Dziecko: - śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym śpiewie, w tańcach i muzykowaniu; - dostrzega zmiany charakteru muzyki (np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku) i wyraża je ruchem; - przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu,	Omówienie: - tradycje bożonarodzeniowe – u nas i w innych rejonach Polski - tradycje bożonarodzeniowe w Niemczech	Dziecko: - potrafi zaśpiewać przynajmniej jedną kolędę w języku niemieckim, - na podstawie obrazków potrafi nazwać przymioty świąt Bożego Narodzenia, - potrafi starannie wykonać pracę plastyczną	der Weihnachtsbaum die Glaskugel der Stern das Geschenk das Christkind + wybrana kolęda niem.	+ dwie wybrane kolędy niemieckie

15	Moje ulubione owoce	Dziecko: - posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół, - dba o swoje zdrowie; zaczyna orientować się w zasadach zdrowego żywienia;	Omówienie: - które owoce można hodować w swoim ogródku, a które można tylko kupić w sklepie - które owoce są typowe dla naszego regionu? (np. Okolice Góry Św. Anny słyną z licznych czereśni)	Dziecko: - reaguje adekwatnie (ruchem lub słownie) na polecenia w języku niemieckim, - bierze czynny udział w aktywnościach lekcyjnych, - potrafi wskazać owoc po nazwie i dopasować obrazek - potrafi powiedzieć, który owoc lubi (<i>Ich mag ...</i>).	der Apfel die Birne die Kirsche die Pflaume die Aprikose die Erdbeere	+ die Banane + die Apfelsine + die Himbeere + die Ananas + die Kiwi + die (Wasser-) Melone
16	Moje ulubione warzywa	Dziecko: - posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół - dba o swoje zdrowie; zaczyna orientować się w zasadach zdrowego żywienia;	Omówienie: - które warzywa mamy i babcie mają w swoich ogródkach - które warzywa są typowe dla naszego regionu? Czy któreś z nich mają nazwy regionalne podobne do tych niemieckich? (kartofel, radiska, szalot...)	Dziecko: - reaguje adekwatnie (ruchem lub słownie) na polecenia w języku niemieckim, - potrafi wskazać warzywo po nazwie i dopasować obrazek. - potrafi powiedzieć, które(go) warzywo lubi/nie lubi (<i>Ich mag... / ... mag ich nicht, ... esse ich gern/esse ich nicht gern.</i>),	die Kartoffel die Karotte der Salat die Tomate der Kürbis die Gurke	der Sellerie das Radieschen die Erbse die Bohne die Rübe die Zwiebel

				- bierze udział w zabawach / grach utrwalających słownictwo.		
17	Vogelhochzeit – Ptasie Wesele (I)	Dziecko: - śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emocje i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki - przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu - potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu roślin i zwierząt w kolejnych porach roku; wie, w jaki sposób człowiek może je chronić i pomóc im, np. przetrwać zimę	Omówienie: - znaczenie tradycji Vogelhochzeit - piosenka „Vogelhochzeit”	Dziecko: - potrafi zaśpiewać piosenkę tradycyjną „Vogelhochzeit”, - przygotowuje karmnik dla ptaków; - uczestniczy aktywnie w zabawach językowych	der Vogel füttern der Winter	+ nazwy wybranych ptaków z piosenki „Vogelhochzeit”
18	Zdrowe odżywianie	Dziecko: - wykonuje podstawowe ćwiczenia kształtujące nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała - właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków, nakrywa do stołu i sprząta po sobie;	Omówienie: - co i dlaczego warto jeść, żeby być zdrowym? - związek między tym, co rośnie w lokalnych ogródkach warzywnych a tym, co akurat dla nas jest najzdrowsze	Dziecko: - potrafi wymienić składniki zdrowego śniadania w języku niemieckim, - potrafi grupować artykuły spożywcze na zdrowe i niezdrowe,	die Milch das Müsli das Wasser der Tee der Saft das Brot die Butter	das Obst das Gemüse der Bonbon die Chips der Keks der Kuchen

		- dba o swoje zdrowie; zaczyna orientować się w zasadach zdrowego żywienia.		- potrafi współpracować z rówieśnikami podczas zadań grupowych		
19	Bal przebierańców (II)	Dziecko: - odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługując się mową, mimiką, gestem i ruchem; umie posługiwać się rekwizytami (np. maską).	Omówienie: - tradycja karnawału w Kolonii	Dziecko: - rozumie proste polecenia podczas zabawy, - potrafi rozpoznać najpopularniejsze postaci, za jakie przebierają się jego koledzy i koleżanki, - uczestniczy w zabawach grupowych.	Fasching nazwy postaci, za które przebrały się dzieci	+ nazwy innych popularnych postaci (przykładowe)
20	Pogoda i pory roku	Dziecko: - posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół - rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku; podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody (np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę);	Omówienie: - typowa pogoda dla każdej z pór roku z uwzględnieniem lokalnych ciekawostek (np. bardzo rzadko pada deszcz/śnieg)	Dziecko: - potrafi w prosty sposób opowiedzieć o pogodzie za oknem, - potrafi przyporządkować pogodę do pory roku, - potrafi starannie wykonać pracę plastyczną	der Frühling der Sommer der Herbst der Winter es schneit die Sonne scheint es regnet es ist wolkig es ist kalt es ist warm	+ es ist neblig + es gibt Gewitter + es ist windig + es ist heiß

		- wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radiu i w telewizji, np. że będzie padał deszcz, śnieg, wiał wiatr; stosuje się do podawanych informacji w miarę swoich możliwości.				
21	Moja miejscowość	Dziecko: - zna nazwę miejscowości, w której mieszka, zna ważniejsze instytucje i orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby, np. policjanta, strażaka, - przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu; - wykazuje zainteresowanie malarstwem, rzeźbą i architekturą (także architekturą zieleni i architekturą wnętrz).	Omówienie - elementy niemieckiej kultury w krajobrazie mojej miejscowości	Dziecko: - potrafi wymienić najbardziej charakterystyczne miejsca w swojej miejscowości - zna nazwy niemieckie tych miejsc, - potrafi w skupieniu i koncentracji wysłuchać wypowiedzi innych dzieci	die Kirche die Schule der Kindergarten die Straße der Laden die Feuerwehr	+ typowe dla danej miejscowości rzeczy (miejsca): das Denkmal, der Fluss, der Park...
22	Nadchodzi wiosna! (III)	Dziecko: - śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emocje i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki	Omówienie: - jakie prace wykonuje się wiosną w ogrodzie i na polach; jak to było dawniej	Dziecko: - rozpoznaje oznaki zbliżającej się wiosny, - potrafi je nazwać w języku niemieckim, - potrafi dopasować kolory do pory roku	die Tulpe die Narzisse der Hyazinth das Schneeglöckchen + kolory wiosny	+ blühen

23	Rok na wsi	Dziecko: - interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w gospodarstwie domowym), próbuje rozumieć, jak one działają, i zachowuje ostrożność przy korzystaniu z nich, - nazywa oraz wyróżnia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych, np. na polu, na łące, w lesie; - wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność); - potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu roślin i zwierząt w kolejnych porach roku; wie, w jaki sposób człowiek może je chronić i pomóc im, np. przetrwać zimę; - zna stałe następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesiące w roku; <i>Dodatkowo: ten temat również warto skoordynować z wychowawcą. Wycieczka do pobliskiego gospodarstwa lub chociaż spacer w okolicy pól czy pastwisk na pewno na długo pozostanie w pamięci dzieci.</i>	Omówienie: - tradycyjne zajęcia w mojej rodzinie oraz miejscowości – dawniej i dziś	Dziecko: - potrafi na podstawie zdjęcia lub obrazka nazwać porę roku, - potrafi w prosty sposób opowiedzieć, jakie czynności wykonuje się na wsi w danym czasie (pora roku), - potrafi starannie wykonać pracę plastyczną	<u>powt.:</u> owoce warzywa pogoda zwierzęta gospodarskie <u>nowe:</u> der Garten die Wiese das Feld der Baum die Ernte	+ blühen + arbeiten
24	Zwierzęta wokół mnie –	Dziecko: - śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki	Omówienie: - rola zwierząt na wsiach – dawniej	Dziecko:	der Hund die Katze die Kuh das Pferd	+ der Hahn + der Esel + die Ente + die Gans

	w domu i w gospodarstwie	ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emocje i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki - nazywa oraz wyróżnia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych, np. na polu, na łące, w lesie; - wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność)	- słownictwo dotyczące zwierząt i obrządku – używane dziś, a pochodząc z j. niemieckiego (np. od „Futter”/füttern) - tradycyjne piosenki niemieckie, np. „Fuchs, du hast die Gans gestohlen”	- reaguje słownie, ruchem lub gestem na usłyszane polecenie; - potrafi użyć zdania „<i>Das ist ...</i>” (plus określenie koloru) w odniesieniu do (namalowanego) obrazka, - dopasowuje nazwę do obrazka, tworzy krótkie wypowiedzi o zwierzętach; - Dziecko współpracuje z grupą przy zadaniach językowych i plastycznych, - stosuje zdanie „<i>Das ist .../ Ich mag...</i>” w wypowiedziach oraz potrafi krótko opisać zwierzę (wielkość/kolor); - współpracuje w grupie podczas zadań i gier.	das Huhn das Schwein	+ das Schaf + die Ziege
25	Zwierzęta w lesie i w zoo	Dziecko: - nazywa oraz wyróżnia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych, np. na polu, na łące, w lesie; - wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i	Omówienie: - jakie zwierzęta możemy spotkać w lasach wokół naszej miejscowości, a jakie tylko w ZOO?	Dziecko: - zna i powtarza niemieckie nazwy wybranych zwierząt leśnych oraz zwierząt egzotycznych, - potrafi naśladować ruchy zwierząt,	der Hirsch, das Reh, der Hase, der Vogel, das Wildschwein, das Eichhörnchen	+ die Giraffe + der Affe + der Elefant + der Tiger + die Robbe

		wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność)		- rozumie proste polecenia w języku niemieckim i odpowiednio na nie reaguje (ruchem lub językowo) - reaguje adekwatnie na polecenia ruchowe/językowe w języku niemieckim. - współpracuje podczas zabaw i aktywności grupowych		+ das Krokodil
26	Wielkanoc i jej przymioty (IV)	Dziecko: - posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół - przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu.	Omówienie: - tradycje wielkanocne niemieckiego obszaru językowego - praktykowane lokalnie tradycje wielkanocne (Osterreiten, Kreuzestecken, Klöppeln, Osterwasser...)	Dziecko: - potrafi nazwać po niemiecku najpopularniejsze atrybuty Wielkanocy, - potrafi opowiedzieć, jak w jego rodzinie obchodzi się Wielkanoc (wymienić te rzeczy, z którymi faktycznie ma do czynienia), - potrafi starannie wykonać pracę plastyczną	der Osterhase das Osterei das Pferd das Osterwasser + kolory jajek wielkanocnych	słownictwo dotyczące regionalnych (lokalnych) tradycji wielkanocnych
27	Żyję zdrowo - na sportowo	Dziecko: - jest sprawne fizycznie lub jest sprawne w miarę swoich możliwości,	Omówienie: - jakie sporty uprawiają lub uprawiali moi dziadkowie?	Dziecko: - zna nazwy podstawowych ćwiczeń gimnastycznych ;	klatschen stampfen hüpfen sich drehen der Hampel-	gra: „Eichhörnchen und Habicht“

		jeżeli jest dzieckiem mniej sprawnym ruchowo; - uczestniczy w zajęciach ruchowych, w zabawach i grach w ogrodzie przedszkolnym, w parku, na boisku, w sali gimnastycznej - przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych; - w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań; - rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli,	- czy w mojej miejscowości lub okolicy są jakieś tradycje sportowe?	- potrafi zaśpiewać piosenkę tematyczną, - uczestniczy aktywnie w zabawach językowych, - wie, gdzie w jego miejscowości można uprawiać sport; - chętnie uczestniczy w zabawach ruchowych; - wie, że ruch jest bardzo ważny dla zdrowia, - rozumie proste instrukcje w języku niemieckim, połączone w dokładną demonstracją	mann in die Hocke gehen	
28	Witamy w maju! (V)	Dziecko: - przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu	Omówienie: - Maibaum, „<i>Tanz in den Mai</i>“ - w miarę możliwości przygotowanie występu na imprezę „<i>Maibaum</i>“	Dziecko: - potrafi opisać obrazek/zdjęcie wiosenne (kolory), - potrafi opisać kilka wiosennych kwiatów (<i>Die Narzisse ist gelb</i>), - potrafi starannie wykonać pracę plastyczną	powtórzenie: - kolory - kwiaty wiosenne	tradycyjna piosenka, np. „<i>Alle Vögel sind schon da</i>“

29	Tradycje i zwyczaje letnie (VI)	Dziecko: - przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu	Omówienie: - prace gospodarskie latem – dawniej i dziś - tradycyjne piosenki związane z latem (np. „Summ, summ, summ”...)	Dziecko: - potrafi wymienić, co latem dzieje się w jego miejscowości lub okolicy, - potrafi wskazać obrazek pasujący do danego zwyczaju, - aktywnie uczestniczy w zabawach grupowych	powtórzenie: pogoda słownictwo na podstawie lokalnych zwyczajów letnich	+ Pfarrfest (Abläss) + Dorffest + Johannisfeuer
30	Mini-projekt	Zaplanowany na potrzeby konkretnej grupy temat, obrazujący obecność tradycji i języka niemieckiego w codzienności dzieci. Głównym celem jest pokazanie dzieciom wyjątkowości ich miejscowości lub okolicy, właśnie w odniesieniu do kultury niemieckiej. Projekt może dotyczyć na przykład: - wyjątkowej osoby (przykłady ze Śląska Opolskiego: Pani Róża Zgorzelska, Pani Anna Kwiecińska, dziedzictwo Pani Anny Myszyńskiej, Pana Krzysztofa Ralla) lub zasłużonych dla regionu rodów szlacheckich i przedsiębiorców, ludzi nauki itp. (np. rodziny z najbliższej okolicy i to, co po sobie zostawiły), - wyjątkowego miejsca (Farska Stodoła w Biedzychowicach, Izba Tradycji w Raszowej lub Otmicach), - tradycji blisko związanej z danym miejscem (Noc Świętojańska w Grabowie),			<i>zawód danej osoby, miejsce, z którym jest związana (ewentualnie nazwy jakichś przedmiotów z tego miejsca) jej wyjątkowe zainteresowanie</i> der Graf/die Gräfin das Schloss der Park <i>nazwa jakiegoś wyjątkowego aspektu ich dziedzictwa, np. der Tierpark (in Izbicko/Utrata)</i>	

		- wydarzenia (np. finał konkursów organizowanych przez VDG/TSKN: „Jugendbox” w Głogówku, „Superstar” w Ozimku itd.) – wtedy można zorganizować z dziećmi podobną imprezę na mniejszą skalę, np. przedstawienie teatralne czy mini-festiwal piosenki niemieckiej, - konkretnego działania prowadzonego przez organizacje mniejszości niemieckiej, np. „MIRO Deutsche Fußballschule” w jednej z jej 10 lokalizacji. Wprowadzane słownictwo i omawiana tematyka powinny być dostosowane do możliwości i zainteresowań grupy.	das Dorfmuseum das Buffet (<i>bifej</i>) der „Bunzlauer” (<i>bunclok</i>) das Feuer der Kranz der (Schutz-)Patron singen der Wettbewerb der Preis der Ball das Tor das Spiel die Mannschaft das Trikot
--	--	--	--